

Секція 1.

УДК 330.65

Назаренко І.М., д.е.н., професор,
професор кафедри обліку і оподаткування
Сумський національний аграрний університет
(м. Суми, Україна)

КОМПЛАЄНС-КОНТРОЛЬ: СУТНІСТЬ, АКСІОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРАКТИЧНОГО ВПРОВАДЖЕННЯ

Трансформаційні процеси, економічна турбулентність, нестабільність умов зовнішнього середовища здійснюють деструктивний вплив на діяльність підприємств, а відтак і формують базис для суттєвої переорієнтації, модернізації підходів до управління бізнес-суб'єктами. Даний факт актуалізує необхідність вдосконалення векторів системи управління та пошуку дієвих інструментів, імплементація яких в практику суб'єктів господарювання, забезпечить їх збалансований розвиток. З даних позицій, подальшого дослідження потребує вивчення сутності комплаєнс-контролю, його аксіологічних характеристик та особливостей практичного впровадження.

Комплаєнс (від англ. «compliance» - відповідність, виконання вимог, правил) - концепція ведення бізнесу з дотримання законодавства України та інших країн, галузевих нормативних документів, стандартів, внутрішніх корпоративних документів (етичних кодексів, політик, процедур) [1].

Дієвість та результативність комплаєнс-контролю доведено закордонними вченими, практиками, а для вітчизняних суб'єктів господарювання дана система управління є практично недосліджена.

Метою комплаєнс-системи виступає організація та впорядкування внутрішніх бізнес-процесів підприємства відповідно до вимог законодавства, починаючи від навчання співробітників в контрольованій сфері, планування

бізнес-рішень, їх прийняття, реалізації і закінчуючи контролем ефективності застосовуваних компанією механізмів попередження ризиків [2, С. 38].

Практичне впровадження комплаєнс-контролю дозволяє: ідентифікувати ризики підприємницької діяльності та розробити систему заходів для мінімізації їх впливу на результативність діяльності підприємства; діагностувати ймовірність виникнення ризиків банкрутства; організувати контроль за дотриманням підприємством вимог нормативних документів в процесі здійснення фінансово-господарської діяльності; розробляти систему внутрішніх нормативних документів, яка регламентуватиме універсальні комплаєнс-заходи на підприємстві; розробляти та впроваджувати внутрішню політику комплаєнс-контролю в діяльність підприємства; забезпечувати юридичний супровід діяльності підприємства; розробляти процедури захисту інтересів різних категорій стейкхолдерів підприємства; визначити інструментарій забезпечення ціннісно-орієнтованого управління; розробляти стратегію ефективного використання потенціалу підприємства; здійснювати моніторинг фінансової стабільності підприємства; розробляти та імплементувати механізми підвищення конкурентоспроможності підприємства; моделювати реалістичні сценарії розвитку підприємства в стратегічній перспективі; визначити стратегічні напрями забезпечення економічного розвитку підприємства, які базуватимуться на урахуванні інтересів всіх категорій стейкхолдерів та соціально-економічних чинників; покращувати інформаційну комунікацію; ідентифікувати можливі випадки виникнення шахрайства; розробляти та впроваджувати систему заходів щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів; моделювати стратегії підвищення іміджу підприємства; визначити тренди розвитку бізнесу в умовах цифрової трансформації економіки і обґрунтовувати організаційні засади впровадження електронних комунікацій та ін.

Комплаєнс є інструментом системи внутрішнього контролю і елементом процесу корпоративного управління на підприємстві. Функції комплаєнс-контролю можуть виконуватися співробітниками внутрішньої служби безпеки

підприємства або використовуватимуться послуги аутсорсингу, в умовах чіткої координації їх роботи з діяльністю керівних структур підприємства і керівників структурних підрозділів [3, с. 112].

У даному контексті доцільно наголосити, що комплаєнс-контроль – це процес, якому притаманний системний характер. Відповідно, ключовими аксіологічними характеристиками комплаєнс-контролю є постійність, превентивність, різноспрямованість, субординація. Комплаєнс-контроль повинен базуватися на комплементарному синтезі наступних принципів: незалежність, офіційний статус, чітка підзвітність співробітників системи комплаєнс, запобігання конфлікту інтересів, доступ до внутрішньої інформації, наявність необхідного ресурсного забезпечення, взаємодія з регулюючими органами.

Резюмуючи зазначене вище, слід зазначити, що практичне впровадження комплаєнс-контролю в діяльність бізнес-суб'єкта змінить управлінську ідеологію, а також сприятиме розробці системно-функціональної моделі управління, яка забезпечить імплементацію пріоритетних стратегічних заходів та процедур, які, в загальній сукупності, створять фундаментальне підґрунтя для успішної реалізації стратегії, орієнтованої на забезпечення розвитку, підвищення рівня економічної безпеки підприємства та вартості бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Кавчук А. Compliance для бізнесу: з чого починати? URL: https://unic.org.ua/upload/files/4_Kavchuk_Bachynsky_Kolomiets_UNIC_Regional_Lviv.pdf.
2. Крохина Ю.А. Юридическая сущность комплаєнс-контроля в хозяйствующих субъектах с государственным участием. Юридические науки. 2019. № 1. С. 35-39.
3. Перерва П., Коциски Д., Верешне Шомоши М., Кобелева Т. Комплаєнс программа промышленного предприятия. Учебник. Харьков-Мишкольц : НТУ «ХПИ». 2019. 689 с.